

ประกาศกระทรวงยุติธรรม

เรื่อง กำหนดหลักสูตรการอบรมผู้ทำหน้าที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักสูตรการอบรมผู้ทำหน้าที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามกฎกระทรวงกำหนดคุณสมบัตินักจิตวิทยาหรือ
นักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒ (๓) แห่งกฎกระทรวงกำหนดคุณสมบัตินักจิตวิทยา หรือ
นักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๖๐ รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงยุติธรรมโดยความเห็นชอบของสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและ
ความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงสาธารณสุข จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง กำหนดหลักสูตรการอบรม
ผู้ทำหน้าที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“หลักสูตร” หมายความว่า หลักสูตรการอบรมผู้ทำหน้าที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อวิชา เนื้อหา และระยะเวลา
ตามแนบท้ายประกาศนี้

ข้อ ๔ หลักสูตรการอบรมผู้ทำหน้าที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา ประกอบด้วยกรอบการอบรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีระยะเวลาการอบรม
ไม่น้อยกว่าหกสิบชั่วโมง ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยหัวข้อวิชา ดังต่อไปนี้

(๑) หมดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

(ก) ความยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็ก

(ข) กระบวนการสืบสวนสอบสวน

(ค) การดำเนินคดีอาญาและการสืบพยานสำหรับเด็ก

(ง) ความรู้ด้วยพยานหลักฐานในคดีที่มีเด็กเข้ามาเกี่ยวข้อง

(จ) กฎหมายเกี่ยวกับการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน

(ฉ) แนวคิดและหลักการสืบพยานเด็ก

(ช) ความผิดที่เด็กและเยาวชนมักกระทำผิดหรือตกเป็นผู้เสียหาย

(๒) หมดความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาและการสังคมสงเคราะห์

(ก) จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก วัยรุ่น และความรู้ด้านจิตเวชเด็กและวัยรุ่น

- (ข) พยาธิสภาพและผลกระทบของเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมและถูกทอดทิ้ง
- (ค) เทคนิคในการสัมภาษณ์ การสังเกตและการช่วยเหลือในสถานการณ์ต่าง ๆ
- (ง) เทคนิคการให้การปรึกษา
- (จ) การทำงานแบบสหวิชาชีพ
- (ฉ) บทบาทหน้าที่และการเตรียมความพร้อมของนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์

ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

(ข) หลักการ วิธีการทางสังคมสงเคราะห์และจรรยาบรรณในการทำงานกับเด็ก
ในกระบวนการยุติธรรม

(๓) หมวดยุติธรรมว่าด้วยการกระทำทารุณกรรมและทอดทิ้งเด็ก

(ก) การกระทำทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก

(ข) การพิสูจน์ทราบการกระทำทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก

(ค) กระบวนการช่วยเหลือ เยียวยาทางจิตใจ และบำบัดฟื้นฟูเด็กที่ถูกทารุณกรรม

(๔) หมวดยุติธรรมเสริมและอื่น ๆ

(ก) การขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำหน้าที่นักจิตวิทยาหรือผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์
(สำหรับการปฏิบัติงานสืบพยานเด็ก)

ข้อ ๕ การประเมินผลการฝึกอบรมตามหลักสูตร ผู้เข้ารับการอบรมต้องเข้ารับการอบรมตามหัวข้อวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และต้องผ่านการประเมินผลการฝึกอบรมและการทดสอบความรู้ในคะแนนรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละเจ็ดสิบ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

สมศักดิ์ เทพสุทิน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

หลักสูตรการอบรมผู้ทำหน้าที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๑. เนื้อหาหลักสูตร

เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วย ๔ หมวด รวม ๑๘ หัวข้อ ๖๐ ชั่วโมง ได้แก่

๑.๑ หมวดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ๗ หัวข้อ จำนวน ๒๑ ชั่วโมง มีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑.๑ ความยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็ก

สาระสำคัญ แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับหลักการ และกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็ก กลไกที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็ก ความแตกต่างของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับผู้ใหญ่และเด็ก ความเข้าใจในเรื่องสิทธิเด็ก หน้าที่ของบุคคล และหน้าที่ของรัฐในการให้ความช่วยเหลือ การแทรกแซง การคุ้มครองเด็กและครอบครัว

รูปแบบ การบรรยายที่เน้นการยกตัวอย่างประกอบ หรือ การอภิปรายเป็นคณะ

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๑.๒ กระบวนการสืบสวนสอบสวน

สาระสำคัญ ขั้นตอน กระบวนการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการสืบสวนและสอบสวนของตำรวจ กระบวนการฟ้องร้องของพนักงานอัยการ กระบวนการพิจารณาคดีอาญาสำหรับเด็กในชั้นพนักงานสอบสวนและชั้นศาล ขั้นตอนการรับแจ้งความ วิธีการร้องทุกข์ ลักษณะของคำร้องทุกข์กล่าวโทษ การปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ ความรู้เกี่ยวกับนิติเวชศาสตร์ และการรวบรวมพยานหลักฐาน ประเภทของพยานหลักฐาน พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

รูปแบบ การบรรยายที่เน้นการยกตัวอย่างประกอบ

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๑.๓ การดำเนินคดีอาญาและการสืบพยานสำหรับเด็ก

สาระสำคัญ กระบวนการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็กในชั้นพนักงานสอบสวนตามกฎหมายวิธีพิจารณาความต่างๆ และวิธีปฏิบัติในชั้นสอบสวนของผู้ที่เกี่ยวข้อง บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของศาล พนักงานอัยการ และทนายความในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฟ้อง การพิจารณาและการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็ก ความสำคัญในการปฏิบัติงาน บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ทำหน้าที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน การฟ้อง การพิจารณา และการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็ก หลักเกณฑ์ วิธีการและประโยชน์ที่ได้รับจากการสืบพยานเด็กตามกฎหมาย สภาพปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อเด็กในขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาและการสืบพยานในศาล

รูปแบบ การบรรยายที่เน้นการยกตัวอย่างประกอบ

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๑.๔ ความรู้ด้วยพยานหลักฐานในคดีที่มีเด็กเข้ามาเกี่ยวข้อง

สาระสำคัญ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา การนำเสนอหลักฐานเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลและพนักงานอัยการ ความสำคัญของภาระการพิสูจน์การกระทำผิดของผู้ถูกกล่าวหาโดยพยานหลักฐานที่สามารถรวบรวมได้ หลักเกณฑ์และวิธีการซักถามพยานบุคคลที่เป็นเด็กในชั้นสอบสวน การซักถาม ถามค้ำนและถามติงพยานบุคคลทั่วไปในชั้นศาลโดยพนักงานอัยการ ศาลหรือทนายความ การซักถาม ถามค้ำนหรือถามติงพยานซึ่งเป็นเด็กในชั้นพิจารณาคดีของศาล ความรู้ความเข้าใจวิธีการถ่ายทอดคำถามของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ศาลหรือทนายความไปยังพยานซึ่งเป็นเด็กได้อย่างถูกต้อง การทำให้เด็กสามารถเข้าใจและตอบคำถามดังกล่าวได้อย่างถูกต้องตรงกับความเป็นจริงและไม่กระทบกระเทือนต่อจิตใจของเด็กซึ่งได้รับความเสียหาย

รูปแบบ การเสวนาโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในกระบวนการสืบพยานเด็ก

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๑.๕ กฎหมายเกี่ยวกับการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน

สาระสำคัญ ความหมายและความสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ภาพรวมโดยสรุปของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความผิดต่อชีวิต ร่างกาย เพศ และเสรีภาพ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ครอบครัว ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของสามีภริยา บิดามารดาและบุตร รวมทั้งการเพิกถอนอำนาจการปกครองหรือการตั้งผู้ปกครองตามกฎหมาย กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว

รูปแบบ การบรรยายที่เน้นการยกตัวอย่างประกอบ

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๑.๖ แนวคิดและหลักการสืบพยานเด็ก

สาระสำคัญ หลักการและเหตุผล ความหมายและที่มาของการสืบพยานเด็กในประเทศไทย ความสำคัญของบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ความสัมพันธ์ของการปฏิบัติหน้าที่เป็นนักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (สืบพยานเด็ก) กับกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ การกำหนดวิธีปฏิบัติในการถามปากคำ การชี้ตัวผู้ต้องหาของผู้เสียหายหรือพยาน การสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี รวมทั้งการสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี การชี้ตัวผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี รวมถึงมาตรการคุ้มครองเด็กเสี่ยงและบทบาทของนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ในการส่งต่อตามกฎหมายต่าง ๆ

รูปแบบ การบรรยายที่เน้นการยกตัวอย่างประกอบ

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๑.๗ ความผิดที่เด็กและเยาวชนมักกระทำผิดหรือตกเป็นผู้เสียหาย

สาระสำคัญ ปัจจัยและสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด แนวคิดทางด้านอาชญาวิทยาเด็กและเยาวชน ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา อาทิ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดต่อเสรีภาพ ความผิดตามกฎหมายยาเสพติดให้โทษ ความผิดตามกฎหมายจราจรทางบก ความผิดตามกฎหมายรถยนต์ ความผิดตามกฎหมายอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เป็นต้น มาตรการในการสงเคราะห์เด็กและครอบครัว มาตรการในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน มาตรการส่งเสริมความประพฤติเด็กและเยาวชน การให้ครอบครัว ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

รูปแบบ การบรรยายที่เน้นการยกตัวอย่างประกอบ

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๒ หมวดความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาและการสังคมสงเคราะห์ ประกอบด้วย ๗ หัวข้อ จำนวน ๒๗ ชั่วโมง มีรายละเอียด ดังนี้

๑.๒.๑ จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก วัยรุ่น และความรู้ด้านจิตเวชเด็กและวัยรุ่น

สาระสำคัญ ความหมายและความสำคัญของการเลี้ยงดูของครอบครัว จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก ปกติ อปกติ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ของเด็กแต่ละช่วงวัย ตั้งแต่วัยเด็กเล็กจนถึงวัยรุ่น พัฒนาการทางเพศและจิตใจเด็ก วัยรุ่น ผลกระทบของความสัมพันธ์ในครอบครัว ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเด็ก ความรู้และความเข้าใจเบื้องต้นของโรคจิตเวชเด็ก วัยรุ่น วิธีการด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับการประเมินพฤติกรรมทางจิตเวชของเด็ก การประเมินและคัดกรองเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองเด็ก การทำความเข้าใจเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม ปัจจัยและสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดรวมถึงเด็กกลุ่มเสี่ยง ในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ทั้งเด็กที่เป็นผู้เสียหาย และเด็กผู้กระทำความรุนแรง

รูปแบบ การบรรยายที่เน้นการยกตัวอย่างประกอบ

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๒.๒ พยาธิสภาพและผลกระทบของเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมและถูกทอดทิ้ง

สาระสำคัญ ความหมาย คำจำกัดความของการทารุณกรรม ผลกระทบจากการถูกทารุณกรรม และทอดทิ้ง ผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสมอง พยาธิสภาพจากการใช้ความรุนแรงทางกาย การตรวจร่างกาย การประเมินและจำแนกการบาดเจ็บจากการถูกทำร้ายหรือจากอุบัติเหตุ ผลกระทบจากปัญหาความผูกพันที่ส่งผลต่อพฤติกรรม อารมณ์ และมุมมองเกี่ยวกับการสร้างความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจ และความภาคภูมิใจในตนเอง พฤติกรรมผิดปกติที่เป็นสัญญาณเตือนว่ามีการทารุณกรรมและทอดทิ้ง เช่น ความเครียดที่เกิดขึ้นหลังการมีประสบการณ์ที่เลวร้าย ภาวะโรคซึมเศร้า หรือพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง

รูปแบบ การบรรยายที่เน้นการยกตัวอย่างประกอบ

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๒.๓ เทคนิคในการสัมภาษณ์ การสังเกตและการช่วยเหลือในสถานการณ์ต่างๆ

สาระสำคัญ ความหมายและความสำคัญของการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กเพื่อสร้างการยอมรับ ความไว้วางใจจากเด็ก เทคนิคการซักถามเด็กในสถานการณ์ต่างๆ การฝึกเทคนิคที่สำคัญอื่นๆ ในการซักถาม พยานเด็ก การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการสืบพยานเด็ก การตระหนักถึงข้อจำกัดของพยานเด็ก ด้านความเข้าใจ การให้ความหมาย การรับรู้ต่อเหตุการณ์และบุคคลในเหตุการณ์ การทำความเข้าใจ ความสามารถในการจดจำรายละเอียดของเด็ก ความสามารถในการถ่ายทอดข้อเท็จจริง และสาเหตุ ในการเปลี่ยนแปลงสาระข้อเท็จจริงของเด็ก การเตรียมความพร้อมเด็กผู้เสียหายเพื่อให้การต่อพนักงานสอบสวน หรือต่อศาล การใช้บทบาทสมมติผ่านสถานการณ์ปัญหาต่างๆ เพื่อสามารถให้ความคุ้มครองเด็กอย่างเหมาะสม

รูปแบบ การบรรยายประกอบการฝึกทักษะ การทำบทบาทสมมติ การศึกษาผ่านกรณีศึกษา

ระยะเวลา ๖ ชั่วโมง

๑.๒.๔ เทคนิคการให้การปรึกษา

สาระสำคัญ ความหมาย วัตถุประสงค์ หลักการ ความแตกต่างระหว่างการให้การปรึกษาเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ แนวคิดและจุดเน้นของการให้การปรึกษาเด็ก เยาวชน กรณีการลดความวิตกกังวล การมีบาดแผลจากประสบการณ์ความรุนแรง สมรรถนะและทัศนคติของผู้ให้การปรึกษา กระบวนการ ให้การปรึกษา องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาทักษะการให้การปรึกษา ทักษะพื้นฐานทั้งการสังเกต และการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด การฟังอย่างตั้งใจ การตั้งคำถาม การให้กำลังใจ การทวนความ การเรียบ การสะท้อนและการสรุปความ

รูปแบบ การบรรยายประกอบการฝึกทักษะ การทำบทบาทสมมติผ่านโจทย์เชิงสถานการณ์

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๒.๕ การทำงานแบบสหวิชาชีพ

สาระสำคัญ ความหมาย ความรู้เกี่ยวกับสหวิชาชีพ องค์ประกอบ ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่แตกต่างของผู้ประกอบวิชาชีพสาขาต่างๆ ในการทำงานเพื่อดูแลและคุ้มครองเด็ก ภาระหน้าที่ ของทีมสหวิชาชีพในการร่วมกันประเมิน วินิจฉัยข้อเท็จจริง การประเมินสถานะเด็กด้านกายจิตสังคม การประเมินครอบครัว การประเมินความเสี่ยงและความต้องการจำเป็น เพื่อวางแผนร่วมกันในการช่วยเหลือ คุ้มครองเด็ก รูปแบบของการทำงานสหวิชาชีพทั้งระบบประสานความร่วมมือ การส่งต่อ (Inter-disciplinary) และระบบร่วมกันปฏิบัติงาน (Multi-Disciplinary Team) การใช้รูปแบบการประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference) เพื่อติดตามความก้าวหน้า และการประเมินสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การปรับตัว ของผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการสร้างความเข้าใจร่วมกับทีมสหวิชาชีพและความสามารถในการคุ้มครองสิทธิเด็ก

รูปแบบ การศึกษาดูงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การบรรยายประกอบการฝึกทักษะ การทำบทบาทสมมติ การประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference)

ระยะเวลา ๖ ชั่วโมง

๑.๒.๖ บทบาทหน้าที่และการเตรียมความพร้อมของนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์
ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

สาระสำคัญ บทบาทหน้าที่และการเตรียมความพร้อมของนักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์
ในการสืบพยานเด็กตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งในชั้นสอบสวน และในชั้นศาล
การตระหนักถึงการคุ้มครองเด็กผ่านการส่งต่อ เพื่อการช่วยเหลือเด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองต่อเนื่อง
กระบวนการเตรียมความพร้อมเด็กด้วยทักษะ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การเตรียมอุปกรณ์ในการทำงานกับเด็กเล็ก
การสร้างสัมพันธภาพกับเด็ก พนักงานสอบสวน อัยการ การแสวงหาความรู้เรื่องทรัพยากรในการคุ้มครองหรือส่งต่อ
การทำความเข้าใจแบบบันทึกข้อมูล การทำงานฟื้นฟูกายจิตสังคมเด็กในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม
การให้กำลังใจและการเสริมพลังอำนาจเด็กตามพัฒนาการที่เหมาะสม วินัยในการทำงาน

รูปแบบ การบรรยายที่เน้นการยกตัวอย่างประกอบ

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๒.๗ หลักการ วิธีการทางสังคมสงเคราะห์และจรรยาบรรณในการทำงานกับเด็กในกระบวนการยุติธรรม

สาระสำคัญ ความหมายของงานสังคมสงเคราะห์ หลักการและแนวคิดพื้นฐานในการทำงาน
กับเด็กในกระบวนการยุติธรรม กรณีเป็นผู้เสียหายและเป็นผู้กระทำความผิด กลไกและแหล่งทรัพยากรของเด็ก
ในกระบวนการยุติธรรม กระบวนการและวิธีการทำงานทางสังคมสงเคราะห์ในการสืบพยานเด็ก หลักการ
ทางจริยธรรมในการทำงานกับเด็กและครอบครัว การสร้างสัมพันธภาพทางวิชาชีพ การเก็บรักษาความลับ
การปฏิบัติงานโดยยึดหลักการผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก การไม่ทำอันตรายต่อเด็กด้วยกายและการสื่อสาร
ที่ทำร้ายเด็กซ้ำ

รูปแบบ การบรรยายที่เน้นการยกตัวอย่างประกอบ หรือการใช้กรณีศึกษาเป็นตัวอย่าง

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๓ หมวดความรู้ว่าด้วยการกระทำทารุณกรรมและทอดทิ้งเด็ก ประกอบด้วย ๓ หัวข้อ จำนวน ๙ ชั่วโมง
มีรายละเอียด ดังนี้

๑.๓.๑ การกระทำทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก

สาระสำคัญ การดำเนินงานเพื่อการคุ้มครองเด็กที่ถูกทารุณกรรมและถูกทอดทิ้ง สภาวะ
ของสุขภาพกาย สุขภาพจิต พฤติกรรมและพัฒนาการที่ผิดปกติของเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมและทอดทิ้ง
แนวทางในการบำบัด การเยียวยาทางจิตใจ การแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือคุ้มครองและการฟื้นฟูเด็ก

รูปแบบ การบรรยายที่เน้นการใช้กรณีศึกษา หรือการยกตัวอย่างประกอบ

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๓.๒ การพิสูจน์ทราบการกระทำทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก

สาระสำคัญ ความหมาย ขั้นตอนการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องในการพิสูจน์ทราบการกระทำทารุณกรรม
และการทอดทิ้งเด็ก การรับแจ้งเหตุ การสืบค้นข้อเท็จจริง เพื่อพิสูจน์ทราบว่ามีเด็กถูกกระทำด้วยความรุนแรง
ถูกทอดทิ้ง หรือมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ การประเมินสภาวะเด็กผู้เสียหายด้านร่างกาย
จิตใจ สังคม การประเมินครอบครัว ประเมินความเสี่ยงและความต้องการจำเป็นของเด็กด้วยการพิจารณา

ที่ประโยชน์สูงสุดที่เกิดกับเด็ก การค้นหาสาเหตุที่ทำให้เด็กต้องอยู่ในสถานะต้องได้รับความคุ้มครอง ความผิดปกติต่างๆ และความเสียหายที่เด็กได้รับ

รูปแบบ การบรรยายที่เน้นการใช้กรณีศึกษาหรือยกตัวอย่างประกอบ

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๓.๓ กระบวนการช่วยเหลือ เยียวยาทางจิตใจ และบำบัดฟื้นฟูเด็กที่ถูกทารุณกรรม

สาระสำคัญ ความรู้และขอบเขตของกระบวนการช่วยเหลือ เยียวยาทางจิตใจ บำบัดฟื้นฟูเด็กที่ถูกทารุณกรรม แนวคิดและรูปแบบในการบำบัด กรณีเด็กเป็นผู้เสียหายและเป็นผู้กระทำ การทบทวนความคิด เน้นพฤติกรรมบำบัดเพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจความรับรู้ที่ได้มาอย่างไม่เหมาะสม หรือมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัย การฝึกทักษะในการจัดการปัญหา การแก้ไขความขัดแย้ง การเสริมทักษะสังคม การดำเนินชีวิต การควบคุมตนเอง การวางแผนชีวิตอนาคต การประเมินและติดตามสถานะกายจิตสังคม พฤติกรรม พัฒนาการ การทำแผนบำบัดฟื้นฟู โดยทีมสหวิชาชีพ การเสริมสร้างความสามารถในการฟื้นฟูพลัง การสร้างความรู้สึกลปลอดภัย จนถึงการคืนเด็กสู่ครอบครัวสังคมในอนาคต

รูปแบบ การบรรยายที่เน้นการยกตัวอย่างประกอบ

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๑.๔ หมวดความรู้เสริมและอื่นๆ ประกอบด้วย ๑ หัวข้อ จำนวน ๓ ชั่วโมง มีรายละเอียด ดังนี้

๑.๔.๑ การขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำหน้าที่นักจิตวิทยาหรือผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ (สำหรับการปฏิบัติงานสืบทายานเด็ก)

สาระสำคัญ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ คุณสมบัติของนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ กระบวนการเข้าสู่การขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต (สำหรับการปฏิบัติงานสืบทายานเด็ก) ขั้นตอนและกระบวนการขอขึ้นทะเบียน การบันทึกข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อการส่งต่อ และการคุ้มครองเด็ก

รูปแบบ การบรรยายที่เน้นการยกตัวอย่างประกอบ

ระยะเวลา ๓ ชั่วโมง

๒. การประเมินผลการฝึกอบรมและการทดสอบความรู้

๒.๑ การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรมรายวิชา ร้อยละ ๕

๒.๒ การมีส่วนร่วมในการประชุมและเข้ารับการอบรม ร้อยละ ๑๕

๒.๓ การมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มย่อยรูปแบบต่างๆ ร้อยละ ๓๐

๒.๔ การประเมินเจตคติ และการสอบรวมก่อนสิ้นสุดการอบรม ร้อยละ ๕๐

ทั้งนี้ ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องสอบผ่านในคะแนนรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐

๓. จำนวนชั่วโมงการฝึกอบรม

เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วย ๔ หมวด รวมระยะเวลาการอบรมไม่น้อยกว่า ๖๐ ชั่วโมง ดังนี้

หมวดความรู้	หัวข้อวิชา	รูปแบบกิจกรรม	ระยะเวลา
๑. หมวดความรู้เกี่ยวกับ กฎหมายและขั้นตอน การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ๗ หัวข้อ	๑.๑ ความยุติธรรม และกระบวนการยุติธรรม ทางอาญาสำหรับเด็ก ๑.๒ กระบวนการสืบสวน สอบสวน ๑.๓ การดำเนินคดีอาญา และการสืบพยานสำหรับเด็ก ๑.๔ ความรู้ว่าด้วย พยานหลักฐานในคดีที่มีเด็ก เข้ามาเกี่ยวข้อง ๑.๕ กฎหมายเกี่ยวกับ การสงเคราะห์และคุ้มครอง สวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ๑.๖ แนวคิดและหลักการ สืบพยานเด็ก ๑.๗ ความผิดที่เด็ก และเยาวชนมักกระทำผิด หรือตกเป็นผู้เสียหาย	๑.๑ การบรรยายที่เน้น การยกตัวอย่างประกอบ ๑.๒ การอภิปรายเป็นคณะ ๑.๓ การเสวนา โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในกระบวนการสืบพยานเด็ก ๑.๔ การฝึกปฏิบัติโดยการทำ กรณีศึกษา (Case Study) ๑.๕ การฝึกปฏิบัติโดยการทำ การวิเคราะห์เหตุการณ์ (Scenario Analysis)	รวม ๒๑ ชั่วโมง
๒. หมวดความรู้เกี่ยวกับ จิตวิทยาและการสังคม สงเคราะห์ ๗ หัวข้อ	๒.๑ จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก วัยรุ่น และความรู้ด้านจิตเวช เด็กและวัยรุ่น ๒.๒ พยาธิสภาพ และผลกระทบของเด็ก ที่ถูกกระทำทารุณกรรม และถูกทอดทิ้ง	๒.๑ การบรรยายที่เน้น การยกตัวอย่างประกอบ ๒.๒ การบรรยายประกอบ การฝึกทักษะ ๒.๓ การทำบทบาทสมมติ ๒.๔ การศึกษาผ่านกรณีศึกษา ๒.๕ การศึกษาดูงาน ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	รวม ๒๗ ชั่วโมง

หมวดความรู้	หัวข้อวิชา	รูปแบบกิจกรรม	ระยะเวลา
	<p>๒.๓ เทคนิคในการสัมภาษณ์ การสังเกตและการช่วยเหลือ ในสถานการณ์ต่างๆ</p> <p>๒.๔ เทคนิคการให้การปรึกษา</p> <p>๒.๕ การทำงานแบบ สหวิชาชีพ</p> <p>๒.๖ บทบาทหน้าที่ และการเตรียมความพร้อม ของนักจิตวิทยาหรือนักสังคม สงเคราะห์ในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา</p> <p>๒.๗ หลักการ วิธีการ ทางสังคมสงเคราะห์ และจรรยาบรรณ ในการทำงานกับเด็ก ในกระบวนการยุติธรรม</p>	<p>๒.๖ การบรรยายประกอบ การฝึกทักษะ</p> <p>๒.๗ การประชุมปรึกษา วิทยากรณี (Case Conference)</p> <p>๒.๘ การฝึกปฏิบัติโดยทำ กรณีศึกษา (Case Study)</p> <p>๒.๙ การฝึกปฏิบัติโดยการ ทำ การวิเคราะห์เหตุการณ์ (Scenario Analysis)</p>	
<p>๓. หมวดความรู้ ว่าด้วยการกระทำทารุณกรรม และทอดทิ้งเด็ก</p> <p>๓ หัวข้อ</p>	<p>๓.๑ การกระทำทารุณกรรม และการทอดทิ้งเด็ก</p> <p>๓.๒ การพิสูจน์ทราบ การกระทำทารุณกรรม และการทอดทิ้งเด็ก</p> <p>๓.๓ กระบวนการช่วยเหลือ เยียวยาทางจิตใจ และบำบัด ฟื้นฟูเด็กที่ถูกทารุณกรรม</p>	<p>๓.๑ การบรรยายที่เน้น การยกตัวอย่างประกอบ</p> <p>๓.๒ การฝึกปฏิบัติโดยทำ กรณีศึกษา (Case Study)</p> <p>๓.๓ การฝึกปฏิบัติโดยการ ทำ การวิเคราะห์เหตุการณ์ (Scenario Analysis)</p>	<p>รวม ๙ ชั่วโมง</p>
<p>๔. หมวดความรู้เสริมและอื่นๆ</p> <p>๑ หัวข้อ</p>	<p>๔.๑ การขึ้นทะเบียน เป็นผู้ทำหน้าที่นักจิตวิทยา หรือผู้ประกอบวิชาชีพ สังคมสงเคราะห์ (สำหรับ การปฏิบัติงานสืบพยานเด็ก)</p>	<p>๔.๑ การบรรยายที่เน้น การยกตัวอย่างประกอบ</p>	<p>รวม ๓ ชั่วโมง</p>

หมวดความรู้	หัวข้อวิชา	รูปแบบกิจกรรม	ระยะเวลา
๕. การประเมินผลการฝึกอบรมและการทดสอบความรู้		๕.๑ การทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรมรายวิชา ๕.๒ การมีส่วนร่วมในการประชุมและเข้ารับการอบรม ๕.๓ การมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มย่อยรูปแบบต่างๆ ๕.๔ การประเมินเจตคติและการสอบรวมก่อนสิ้นสุดการอบรม	ตามความเหมาะสม

หมายเหตุ : รูปแบบกิจกรรมตามหมวดความรู้ที่ ๑ ถึงหมวดความรู้ที่ ๓ สามารถปรับได้ตามความเหมาะสม